

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Bezdůvodné obohacení

Začlenění v systematice OZ 2012

Část čtvrtá Relativní majetková práva
Hlava IV Závazky z jiných právních důvodů
Díl 1 Bezdůvodné obohacení
2991 - 3005

Všeobecná východiska

2991 odst. 1 NOZ

„Kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil.“

všeobecná zásada platná už v římskom práve (D 12, 6, 14)

„Nikto sa nemá bez dôvodu obohacovať na úkor iného.“

Pozitivní vymezení

2991 odst. 2

Bezdůvodně se obohatí **zvláště ten**, kdo získá majetkový prospěch:

- a) plněním bez právního důvodu,
- b) plněním z právního důvodu, který odpadl,
- c) protiprávním užitím cizí hodnoty
- d) tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám.

-= demonstrativní výčet „skutkových podstat bezdůvodného obohacení“

Negativní vymezení

2997, 2992 NOZ + 2874, 2875, 2881, 2882 NOZ

Povinnost vydat obohacení nevzniká:

- a) u dlužníka, který plnil dluh nežalovatelný nebo promlčený**
- b) u dluhu takový, který je neplatný pro nedostatek formy**
- c) tomu, kdo jiného obohatil s vědomím, že k tomu není povinen, ledaže plnil z právního důvodu, který později nenastal nebo odpadl,**
- d) byl-li splněn dluh, a to i předčasně,**
- e) nebylo-li uplatněno právo, ač uplatněno být mohlo,**
- f) učinila-li jedna osoba něco ve svém výlučném a osobním zájmu či na vlastní nebezpečí,**
- g) jedna osoba obohatí druhou s úmyslem ji obdarovat nebo obohatit bez úmyslu právně se vázat,**
- h) byla-li dána výhra,....- sázka, hra, los***

Negativní vymezení

2997, 2992 NOZ + 2874, 2875, 2881, 2882 NOZ

+ 2998

„Plnila-li strana vědomě proto, aby druhá strana něco vykonala za účelem zakázaným nebo zcela nemožným, nemá právo požadovat, aby jí to bylo vráceno. Dal-li však někdo, aby zabránil protiprávnímu činu, něco tomu, kdo se chtěl činu dopustit, může požadovat vrácení.“

+ 2993 - 2996 – zpřesnění předcházejících ustanovení

Subjekty bezdůvodného obohacení

A. obohacený

B. ochuzený

Vydání bezdůvodného obohacení

—456 OZ

~~Předmět bezdůvodného obohacení se musí vydat tomu, na jehož úkor byl získán. Nelze-li toho, na jehož úkor byl získán, zjistit,~~

~~musí se vydat státu.~~

■ OZ 2012

2991 odst. 1 Kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil.

a 2992

Byl-li splněn dluh, a to i předčasně, nebylo-li uplatněno právo, ač uplatněno být mohlo, nebo učinila-li jedna osoba něco ve svém výlučném a osobním zájmu či na vlastní nebezpečí, nevzniká povinnost obohacení vydat; to platí i v případě, že jedna osoba obohatí druhou s úmyslem ji obdarovat nebo obohatit bez úmyslu právně se vázat.

Rozsah vydání bezd. obohacení a náklady

2999, 3004 a 3005 NOZ

2999

(1) Není-li vydání předmětu bezdůvodného obohacení dobře možné, má ochuzený právo na peněžitou náhradu ve výši obvyklé ceny. Bylo-li plněno na základě neplatného nebo zrušeného právního jednání, právo na peněžitou náhradu však nevznikne v rozsahu, v jakém se to přičí účelu pravidla vylučujícího platnost právního jednání.

(2) Plnil-li ochuzený za úplaty, poskytne se náhrada ve výši této úplaty; to neplatí, zakládá-li výše úplaty důvod neplatnosti smlouvy nebo důvod pro zrušení závazku, anebo byla-li výše úplaty takovým důvodem podstatně ovlivněna.

(3) Nelze-li předmět bezdůvodného obohacení vydat proto, že došlo k jeho zkáze, ztrátě nebo zhoršení z příčin, které jdou k tíži ochuzeného, nahradí obohacený nanejvýš tolik, co ušetřil na vlastním majetku.

Rozsah vydání bezd. obohacení a náklady

2999, 3004 a 3005

3004

(1) Obohacený, který nebyl v dobré víře, vydá vše, co obohacením nabyt, včetně plodů a užitků; rovněž nahradí užitek, který by ochuzený byl získal. Zcizil-li předmět bezdůvodného obohacení za úplatu, má ochuzený právo požadovat, aby mu byla podle jeho volby vydána buď peněžitá náhrada, anebo co obohacený zcizením utržil.

(2) Bylo-li bezdůvodné obohacení nabyto zásahem do přirozeného práva člověka chráněného ustanoveními první části tohoto zákona, může ochuzený požadovat za neoprávněné nakládání s hodnotami týkajícími se jeho osobnosti namísto plnění podle odstavce 1 dvojnásobek odměny obvyklé za udělení souhlasu s takovým nakládáním. Je-li pro to spravedlivý důvod, může soud rozsah plnění přiměřeně zvýšit.

3005

Kdo předmět bezdůvodného obohacení vydává, má právo na náhradu nutných nákladů, které na věc vynaložil, a může od věci oddělit vše, čím ji na svůj náklad zhodnotil, je-li to možné bez zhoršení podstaty věci.

Bezdůvodné obohacení třetích osob

2994

Dal-li někdo neoprávněně věc k užívání nebo požívání jinému, aniž ten byl v dobré víře, má vlastník nebo spoluvlastník věci vůči uživateli nebo poživateli právo na náhradu.

2995

Vedlo-li plnění k obohacení třetí osoby, vydá je ochuzenému, jen pokud byl ochuzený k plnění přiveden lstí, donucen hrozbou či zneužitím závislosti nebo pokud nebyl svéprávný.

3000

Poctivý příjemce vydá, co nabyt, nanejvýš však v rozsahu, v jakém obohacení při uplatnění práva trvá.

3001

(1) Zcizil-li poctivý příjemce předmět bezdůvodného obohacení za úplatu, může podle své volby vydat buď peněžitou náhradu, anebo co utržil. Zcizil-li jej poctivý příjemce bezúplatně, nemá vůči němu ochuzený právo na náhradu; může ji však požadovat po osobě, která předmět od obohaceného nabytla a nebyla v dobré víře.

(2) Získal-li obohacený předmět obohacení v dobré víře nebo bez svého svolení a nelze-li jej dobře vydat, není povinen k náhradě, ledaže by tím vznikl stav zjevně odporující dobrým mravům.

3002

(1) Plnila-li strana podle úplatné smlouvy, byť nebyla platná, není její právo na peněžitou náhradu vůči druhé straně ustanoveními 3000 a 3001 dotčeno. To platí i v případě, že byl závazek z takové smlouvy zrušen.

(2) Užíval-li věc nabytou podle úplatné smlouvy poctivý příjemce a je-li smlouva neplatná, poskytne druhé straně náhradu za užívání, avšak jen do výše odpovídající jeho prospěchu.

3003

Nepoctivý příjemce vydá, co nabyt v době, kdy obohacení získal.